

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
кафедра біоморфології хребетних ім. акад. В.Г. Касьяненка

ЗАТВЕРДЖЕНО
Факультет ветеринарної медицини
“ ____ ” _____ 20__ р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

“ПАТОЛОГІЧНА МОРФОЛОГІЯ ТА СУДОВА ВЕТЕРИНАРІЯ”

Галузь знань: 21 Ветеринарія

Спеціальність: 211 «Ветеринарна медицина» (скорочений термін)

Освітня програма: «Ветеринарна медицина»

Факультет ветеринарної медицини

Розробник: доцентка кафедри біоморфології хребетних ім. акад. В.Г. Касьяненка,
к. вет. н. Вікторія ЛІСОВА

Опис навчальної дисципліни «Патологічна морфологія та судова ветеринарія»

Навчальна дисципліна «Патологічна морфологія та судова ветеринарія» ґрунтується на вивченні матеріальних основ патологічних процесів, їх причин, механізмів, динаміки розвитку і їх завершення. Прикладним аспектом дисципліни, який зіставляє відповідність структурно-функціональних змін з результатами клінічних, біохімічних і патофізіологічних досліджень з метою контролю лікувально-профілактичної роботи є вивчення нозології, морфофункціональних змін в органах, тканинах і клітинах, виявлених при патологоанатомічному розтині та гістологічному дослідженні, які є складовими патоморфологічної діагностики хвороб.

Курс навчальної дисципліни «Патологічна морфологія та судова ветеринарія» включає загальну патоморфологію, яка вивчає патологічні процеси, спільні для багатьох хвороб і патологічних станів, спеціальну патоморфологію, яка вивчає патології різних органів і систем органів за хвороб різної етіології та основи судової ветеринарної медицини.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	магістр	
Спеціальність	211 - Ветеринарна медицина	
Освітня програма	Ветеринарна медицина	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	210	
Кількість кредитів ECTS	7	
Кількість змістових модулів	5	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	так	
Форма контролю	залік, екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	3,4	
Семестр	6,7	
Лекційні заняття	45 год.	
Практичні, семінарські заняття	-	
Лабораторні заняття	60 год.	
Самостійна робота	105 год.	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4,3 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни
Мета – набуття студентами теоретичних і практичних знань щодо структурних основ загальнопатологічних процесів, патології органів і хвороб різної етіології для розуміння їх матеріальної основи, етіології, механізмів і динаміки розвитку, а також щодо проведення посмертної діагностики, процесуальних і організаційних основ судово-ветеринарної експертизи.

Перелік освітніх компонент, які передують вивченню дисципліни «Патологічна морфологія та судова ветеринарія»: «Анатомія свійських тварин», «Цитологія, гістологія, ембріологія», «Ветеринарна вірусологія», «Ветеринарна мікробіологія».

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 3. Знання та розуміння предметної галузі та професії.
- ЗК 7. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК 12. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
- ЗК 13. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів не доброчесності.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

- СК 2. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час професійної діяльності.
- СК 5. Здатність застосовувати методи і методики патолого-анатомічної діагностики хвороб тварин для встановлення остаточного діагнозу та причин їх загибелі.
- СК 6. Здатність здійснювати відбір, пакування, фіксування і пересилання проб біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.
- СК 11. Здатність застосовувати знання з біобезпеки, біоетики та добробуту тварин у професійній діяльності.
- СК 14. Здатність проводити судово-ветеринарну експертизу.
- СК 16. Здатність оберігати довкілля від забруднення відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.

Програмні результати навчання (ПРН):

- 1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.
- 3. Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології;
- 13. Розуміти логічну послідовність дій та вміти оформляти відповідну документацію під час проведення судово-ветеринарної експертизи.

Компетенції першого дня:

- 1. Демонструвати розуміння етичних та правових рамок, в яких має працювати лікар ветеринарної медицини, включаючи професійні аспекти, аспекти, що пов'язані з

благополуччям тварин, власників тварин, громадським здоров'ям, суспільні та екологічні аспекти, пов'язані з професійною діяльністю.

4. Сприяти та контролювати збереження здоров'я та безпеки себе, пацієнтів, власників тварин, колег та навколишнього середовища під час здійснення професійної діяльності; демонструвати знання про принципи забезпечення якості; застосовувати принципи управління ризиками на практиці

5. Ефективно спілкуватися із власниками тварин, громадськістю, колегами за професією та відповідними органами, використовуючи мову, що є прийнятною для відповідної аудиторії, і дотримуватись принципів повної поваги до конфіденційності та приватності.

8. Ефективно працювати в складі поліпрофільної команди під час надання ветеринарних послуг та визнавати внесок усіх членів команди.

9. Вміти критично мислити, здійснювати перегляд та оцінку літератури та презентацій.

11. Демонструвати здатність критично аналізувати докази, справлятися з неповною інформацією, вирішувати непередбачувані ситуації та адаптувати знання, вміння і практичні навички до різних виробничих ситуацій.

12. Використовувати професійні здібності для сприяння розвитку ветеринарних знань та реалізації концепції "Єдине здоров'я" з метою сприяння здоров'ю, безпеці та благополуччю тварин, людини і навколишнього середовища, а також досягнення Цілей сталого розвитку ООН.

13. Демонструвати здатність розпізнавати особисті та професійні можливості і знати, як звернутися за професійною порадою, допомогою та підтримкою, коли це необхідно.

14. Демонструвати прихильність до навчання впродовж всього життя особистого удосконалення та професійного розвитку. Це включає в себе реєстрацію та рефлексію професійного досвіду, а також вжиття заходів для покращення професіоналізму та компетентності.

15. Регулярно брати участь у процесах самоаналізу та оцінювання з боку колег з метою підвищення ефективності власної роботи і роботи всього колективу.

25. Розпізнавати ознаки можливих захворювань тварин, що підлягають повідомленню до відповідних державних органів, зоонозів, а також ознак жорстокого поводження з тваринами та вживати відповідних заходів, у тому числі повідомляти відповідні органи влади.

33. Визначати доречність евтаназії, виконувати її з повагою до тварини та її власників, використовуючи відповідний метод, безпечного для присутніх під час проведення цієї процедури; надавати консультації з етичних та юридичних аспектів щодо утилізації трупа.

34. Проводити розтин трупів тварин всіх поширених видів, включаючи відбір зразків, відправку їх на дослідження та оформлення звітності.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усь ого	у тому числі					усьог о	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
Модуль 1. Смерть і посмертні зміни. Дистрофії. Некрози														
Тема 1. Смерть і посмертні зміни		4	2		2									
Тема 2. Білкові дистрофії.		10	2		2		6							

Тема 7. Мікози		9	2	2	5						
Тема 8. Паразитарні хвороби		6	2	2	2						
Разом за модулем 4	45	16		22	7						
Модуль 5. Основи судово-ветеринарної медицини											
Тема 1. Процесуальні основи судово-ветеринарної експертизи		16	-	4	12						
Тема 2. Організаційні основи судово-ветеринарної експертизи		14	-	4	10						
Разом за модулем 5	30			8	22						
Усього годин	210	45		60	105						
Курсова робота з патологічної морфології	54		-	-	-						
Усього годин	210	45		60	105						

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Смерть і посмертні зміни	2
2	Білкові дистрофії. Частина 1	2
3	Білкові дистрофії. Частина 2	2
4	Вуглеводні, жирові та мінеральні дистрофії	1
5	Некроз і апоптоз. Частина 1	2
6	Некроз і апоптоз. Частина 2	2
7	Порушення кровообігу, лімфообігу й обміну тканинної рідини. Частина 1	2
8	Порушення кровообігу, лімфообігу й обміну тканинної рідини. Частина 2	2
9	Приспосувальні, компенсаторні й відновлювальні процеси	2
10	Запалення. Частина 1	2
11	Запалення. Частина 2	2
12	Запалення. Частина 3	2
13	Пухлини. Частина 1	2
14	Пухлини. Частина 2	2
15	Пухлини. Частина 3	2
16	Бактеріальні хвороби. Частина 1	2
17	Бактеріальні хвороби. Частина 2	2
18	Вірусні хвороби. Частина 1	2
19	Вірусні хвороби. Частина 2	2
20	Вірусні хвороби. Частина 3	2
21	Вірусні хвороби. Частина 4	2
22	Мікози	2
23	Паразитарні хвороби	2
	Всього	45

4. Теми лабораторних (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Дистрофії. Класифікація дистрофій	2
2	Тема 2. Клітинні й позаклітинні білкові дистрофії	2
3	Тема 3. Змішані білкові дистрофії	2
4	Тема 4. Вуглеводні й жирові дистрофії	2
5	Тема 5. Некроз і апоптоз	2
6	Тема 6. Колоквіум	2
7	Тема 1. Порушення кровообігу, лімфообігу й обміну тканинної рідини	2
8	Тема 2. Пристосувальні, компенсаторні й відновлювальні процеси	2
9	Тема 3. Колоквіум	2
10	Тема 1. Запалення. Класифікація запалення	2
11	Тема 2. Ексудативне запалення	2
12	Тема 3. Проліферативне запалення	2
13	Тема 4. Пухлини. Класифікація пухлин	2
14	Тема 5. Епітеліальні пухлини. Мезенхімні пухлини	2
15	Тема 6. Колоквіум	2
16	Тема 1. Бактеріальні хвороби. Бешиха свиней. Сальмонельози тварин. Пастерельоз тварин	2
17	Тема 2. Бактеріальні хвороби. Туберкульоз тварин	2
18	Тема 3. Бактеріальні хвороби. Паратуберкульоз врх. Псевдотуберкульоз тварин. Сап коней	2
19	Тема 4. Вірусні хвороби. Класична й африканська чума свиней	2
20	Тема 5. Вірусні хвороби. Хвороба Ауескі. Хвороба Тешена	2
21	Тема 6. Вірусні хвороби. Інфекційна анемія коней. Інфекційний енцефаломієліт коней	2
22	Тема 7. Вірусні хвороби. Ящур врх. Віспа тварин. Лейкоз тварин	2
23	Тема 8. Мікози. Актиномікоз. Аспергільоз	2
24	Тема 9. Паразитарні хвороби. Кокцидіози тварин. Трематодози тварин. Фасціольоз. Цестодози тварин. Ехінококоз	2
25	Тема 10. Паразитарні хвороби. Нематодози тварин. Метастронгільоз, Трихінельоз	2
26	Тема 11. Колоквіум	2
27	Тема 1. Процесуальні основи судово-ветеринарної експертизи. Частина 1.	2
28	Тема 2. Процесуальні основи судово-ветеринарної експертизи. Частина 2.	2
29	Тема 3. Організаційні основи судово-ветеринарної експертизи	2
30	Тема 4. Колоквіум	2
	Всього	60

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Білкові дистрофії	12
2	Некроз і апоптоз	10
3	Порушення кровообігу, лімфообігу й обміну тканинної рідини	15
4	Пристаосувальні, компенсаторні й відновлювальні процеси	18
5	Запалення	10
6	Пухлини	11
7	Мікози	5
8	Паразитарні хвороби	2
9	Процесуальні основи судово-ветеринарної експертизи	20
10	Організаційні основи судово-ветеринарної експертизи	17
Всього		105

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- співбесіда;
- тестування;
- здача лабораторних робіт;
- захист курсових робіт;
- залік;
- екзамен.

7. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, співбесіда);
- метод практико-орієнтованого навчання;
- метод навчання через дослідження;
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- відеометод (дистанційні);
- самостійна робота (виконання завдань).

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Смерть і посмертні зміни. Дистрофії. Некрози		
Лекція 1. Смерть і посмертні зміни	Знати: визначення смерті, види смерті, етапи процесу вмирання, загальну характеристику посмертних змін. Вміти розпізнати посмертні зміни при проведенні розтину. Диференціювати посмертні зміни від прижиттєвих патологічних процесів.	-

Лабораторна робота 1. Дистрофії. Класифікація дистрофій	Знати класифікацію дистрофій. Вміти розпізнавати мікроскопічні ознаки білкових дистрофій.	10
Лекція 2. Білкові дистрофії. Частина 1	Знати етіологію, патогенез, макроскопічні й мікроскопічні ознаки різних видів білкових дистрофій.	-
Лабораторна робота 2. Клітинні й позаклітинні білкові дистрофії	Вміти розпізнавати мікроскопічні ознаки клітинних і позаклітинних білкових дистрофій.	10
Лекція 3. Білкові дистрофії. Частина 2	Знати етіологію, патогенез, макроскопічні й мікроскопічні ознаки різних видів білкових змішаних дистрофій.	-
Лабораторна робота 3. Змішані білкові дистрофії	Вміти розпізнавати мікроскопічні ознаки змішаних білкових дистрофій.	10
Лекція 4. Вуглеводні, жирові та мінеральні дистрофії	Знати етіологію, патогенез, макроскопічні й мікроскопічні ознаки різних видів жирових, вуглеводних і мінеральних дистрофій.	-
Самостійна робота 1. Білкові дистрофії	Вміти диференціювати різні види білкових дистрофій. Розрізняти білкові дистрофії від інших патологічних процесів.	5
Лабораторна робота 4. Вуглеводні дистрофії	Вміти розпізнавати мікроскопічні ознаки вуглеводних дистрофій.	10
Лекція 5. Некроз і апоптоз. Частина 1	Знати визначення некрозу й апоптозу, етіологію, патогенез, макроскопічні й мікроскопічні ознаки різних видів некрозів	-
Лабораторна робота 5. Жирові дистрофії	Вміти розпізнавати мікроскопічні ознаки жирових дистрофій.	10
Лабораторна робота 6. Некроз і апоптоз	Вміти розпізнавати мікроскопічні ознаки різних видів некрозів.	10
Лекція 6. Некроз і апоптоз. Частина 2	Знати визначення некрозу й апоптозу, етіологію, патогенез, макроскопічні й мікроскопічні ознаки різних видів некрозів	-
Самостійна робота 2. Некроз і апоптоз	Вміти диференціювати різні види некрозів. Розрізняти некрози від інших схожих патологічних процесів.	5
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Порушення кровообігу, лімфообігу й обміну тканинної рідини. Пристосувальні, компенсаторні й відновлювальні процеси		
Лекція 1. Порушення кровообігу, лімфообігу й обміну тканинної рідини. Частина 1	Знати, які процеси відносять до порушень крово- та лімфообігу й обміну тканинної рідини. Знати етіологію, патогенез, макроскопічні й мікроскопічні ознаки різних видів вказаних процесів.	-
Лабораторна робота 1. Порушення кровообігу, лімфообігу й обміну тканинної рідини	Вміти розпізнавати мікроскопічні ознаки різних видів порушень крово- та лімфообігу й обміну тканинної рідини.	20
Лекція 2. Порушення кровообігу, лімфообігу й обміну тканинної рідини. Частина 2	Знати, які процеси відносять до порушень крово- та лімфообігу й обміну тканинної рідини. Знати етіологію, патогенез, макроскопічні й мікроскопічні ознаки	-

	різних видів вказаних процесів.	
Лабораторна робота 2. Порушення кровообігу, лімфообігу й обміну тканинної рідини	Вміти розпізнавати мікроскопічні ознаки різних видів порушень крово- та лімфообігу й обміну тканинної рідини.	20
Лекція 3. Пристосувальні, компенсаторні й відновлювальні процеси	Знати, які процеси відносять до пристосувальних, компенсаторних і відновлювальних. Вміти розпізнавати макроскопічні й мікроскопічні ознаки вказаних процесів. Розрізняти морфологічні ознаки вказаних процесів від інших схожих патологічних процесів.	-
Лабораторна робота 3. Пристосувальні, компенсаторні й відновлювальні процеси	Вміти розпізнавати мікроскопічні ознаки різних видів пристосувальних, компенсаторних і відновлювальних процесів.	20
Самостійна робота 1. Порушення кровообігу, лімфообігу й обміну тканинної рідини	Вміти диференціювати різні види порушень крово- та лімфообігу й обміну тканинної рідини. Розрізняти морфологічні ознаки вказаних процесів від інших схожих патологічних процесів.	10
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Модуль 3. Запалення. Пухлини		
Лекція 1. Запалення. Частина 1	Знати етіологію, патогенез, макроскопічні й мікроскопічні зміни різних видів і форм запалення.	-
Лабораторна робота 1. Запалення. Класифікація запалення	Знати класифікацію запалення. Вміти розпізнавати мікроскопічні ознаки різних видів запалення.	10
Лекція 2. Запалення. Частина 2	Знати етіологію, патогенез, макроскопічні й мікроскопічні зміни різних видів і форм запалення.	-
Лабораторна робота 2. Ексудативне запалення	Вміти розпізнавати мікроскопічні ознаки різних видів ексудативного запалення	10
Лекція 3. Запалення. Частина 3	Знати етіологію, патогенез, макроскопічні й мікроскопічні зміни різних видів і форм запалення.	-
Лабораторна робота 3. Проліферативне запалення	Вміти розпізнавати мікроскопічні ознаки різних видів проліферативного запалення	10
Самостійна робота 1. Запалення	Вміти диференціювати різні види запалення. Розрізняти ознаки запалення від інших схожих патологічних процесів.	5
Лекція 4. Пухлини. Частина 1	Знати етіологію і морфогенез пухлинного росту, канцерогенез, макроскопічні й мікроскопічні ознаки різних видів доброякісних і злоякісних пухлин.	-
Лабораторна робота 4. Пухлини. Класифікація пухлин	Знати класифікацію пухлин, морфологічну характеристику різних видів доброякісних і злоякісних пухлин.	10
Лекція 5. Пухлини. Частина 2	Знати етіологію і морфогенез пухлинного росту, канцерогенез, макроскопічні й мікроскопічні ознаки різних видів доброякісних і злоякісних пухлин.	-

Лабораторна робота 5. Епітеліальні пухлини	Вміти розпізнавати мікроскопічні ознаки різних видів епітеліальних пухлин	10
Лекція 6. Пухлини. Частина 3	Знати етіологію і морфогенез пухлинного росту, канцерогенез, макроскопічні й мікроскопічні ознаки різних видів доброякісних і злоякісних пухлин.	-
Лабораторна робота 6. Мезенхімні пухлини	Вміти розпізнавати мікроскопічні ознаки різних видів мезенхімних пухлин	10
Самостійна робота 2. Пухлини	Вміти диференціювати різні види доброякісних і злоякісних пухлин. Розрізняти ознаки пухлинного росту від інших схожих патологічних процесів.	5
Модульна контрольна робота 3.		30
Всього за модулем 3		100
Навчальна робота	(M1 + M2 + M3)/3*0,7 ≤ 70	
Залік		30
Модуль 4. Патоморфологія інфекційних і паразитарних хвороб тварин		
Лекція 1. Бактеріальні хвороби. Частина 1	Знати патогенез і патоморфологічні ознаки хвороб бактеріальної етіології різних видів тварин, що мають гострий перебіг. Вміти диференціювати від інших хвороб.	-
Лабораторна робота 1. Бактеріальні хвороби. Бешиха свиней. Сальмонельози тварин. Пастерельоз тварин	Вміти розпізнавати в гістологічних препаратах мікроскопічні зміни в органах і тканинах за хвороб бактеріальної етіології, що мають гострий перебіг.	6
Лекція 2. Бактеріальні хвороби. Частина 2	Знати патогенез і патоморфологічні ознаки хвороб бактеріальної етіології різних видів тварин, що мають переважно хронічний перебіг. Вміти диференціювати від інших хвороб.	-
Лабораторна робота 2. Бактеріальні хвороби. Туберкульоз тварин	Вміти розпізнавати в гістологічних препаратах мікроскопічні зміни в органах і тканинах за хвороб бактеріальної етіології, що мають хронічний перебіг.	6
Лабораторна робота 3. Бактеріальні хвороби. Паратуберкульоз врх. Псевдотуберкульоз тварин. Сап коней	Вміти розпізнавати в гістологічних препаратах мікроскопічні зміни в органах і тканинах за хвороб бактеріальної етіології, що мають хронічний перебіг.	6
Лекція 3. Вірусні хвороби. Частина 1	Знати патогенез і патоморфологічні ознаки хвороб вірусної етіології різних видів тварин. Вміти диференціювати від інших хвороб.	-
Лабораторна робота 4. Вірусні хвороби. Класична й африканська чума свиней	Вміти розпізнавати в гістологічних препаратах мікроскопічні зміни в органах і тканинах за хвороб вірусної етіології в свиней.	6
Лекція 4. Вірусні хвороби. Частина 2	Знати патогенез і патоморфологічні ознаки хвороб вірусної етіології різних видів тварин. Вміти диференціювати від інших хвороб.	-
Лабораторна робота 5. Вірусні хвороби. Хвороба Ауескі. Хвороба Тешена	Вміти розпізнавати в гістологічних препаратах мікроскопічні зміни в органах і тканинах за хвороб вірусної етіології в	6

	свиней.	
Лекція 5. Вірусні хвороби. Частина 3	Знати патогенез і патоморфологічні ознаки хвороб вірусної етіології різних видів тварин. Вміти диференціювати від інших хвороб.	-
Лабораторна робота 6. Вірусні хвороби. Інфекційна анемія коней. Інфекційний енцефаломієліт коней	Вміти розпізнавати в гістологічних препаратах мікроскопічні зміни в органах і тканинах за хвороб вірусної етіології в коней.	6
Лабораторна робота 7. Вірусні хвороби. Ящур врх. Віспа тварин.	Вміти розпізнавати в гістологічних препаратах мікроскопічні зміни в органах і тканинах за хвороб вірусної етіології у врх і птиці.	6
Лекція 6. Вірусні хвороби. Частина 4	Знати патогенез і патоморфологічні ознаки хвороб вірусної етіології різних видів тварин. Вміти диференціювати від інших хвороб.	-
Лабораторна робота 8. Вірусні хвороби. Лейкоз тварин	Вміти розпізнавати в гістологічних препаратах мікроскопічні зміни в уражених органах і тканинах за хвороб вірусної етіології у врх.	6
Лекція 7. Мікози	Знати патогенез і патоморфологічні ознаки хвороб, що спричинюються патогенними грибами. Вміти диференціювати від інших хвороб.	-
Лабораторна робота 9. Мікози	Вміти розпізнавати в гістологічних препаратах мікроскопічні зміни в уражених органах і тканинах за мікозів у врх і птиці.	6
Самостійна робота 1. Мікози	Вміти диференціювати макроскопічні зміни за різних видів мікозів від інших хвороб і схожих патологічних процесів.	2
Лекція 8. Паразитарні хвороби	Знати патогенез і патоморфологічні ознаки хвороб, що спричинюються найпростішими і гельмінтами. Вміти диференціювати від інших хвороб.	-
Лабораторна робота 10. Паразитарні хвороби. Кокцидіози тварин. Трематодози тварин. Фасціольоз. Цестодози тварин. Ехінококоз	Вміти розпізнавати в гістологічних препаратах мікроскопічні зміни в уражених органах і тканинах за протозойних хвороб і гельмінтозів тварин.	6
Лабораторна робота 11. Паразитарні хвороби. Нематодози тварин. Метастронгілоз, Трихінельоз	Вміти розпізнавати в гістологічних препаратах мікроскопічні зміни в уражених органах і тканинах за гельмінтозів у врх і свиней.	6
Самостійна робота 2. Паразитарні хвороби	Вміти диференціювати макроскопічні зміни за різних видів гельмінтозів від інших хвороб і схожих патологічних процесів.	2
Модульна контрольна робота 4.		30
Всього за модулем 4		100
Модуль 5. Основи судово-ветеринарної медицини		
Лабораторна робота 1. Процесуальні основи судово-ветеринарної	Розуміти поняття судово-ветеринарної медицини і судово-ветеринарної	20

експертизи	експертизи. Знати види судових експертиз. Розуміти поняття об'єкту і суб'єкту судової експертизи.	
Лабораторна робота 2. Процесуальні основи судово-ветеринарної експертизи	Знати права і обов'язки судового експерта, види відповідальностей судового експерта. Розуміти правові аспекти діяльності лікаря ветеринарної медицини і професійну компетентність судово-ветеринарного експерта.	20
Лабораторна робота 3. Організаційні основи судово-ветеринарної експертизи	Знати організаційні засади і підстави для проведення судової експертизи. Вміти оформлювати відповідну документацію під час проведення судово-ветеринарної експертизи.	15
Лабораторна робота 4. Організаційні основи судово-ветеринарної експертизи	Розуміти логічну послідовність дій під час проведення судово-ветеринарної експертизи. Вміти оформлювати висновок судового експерта/спеціаліста.	15
Модульна контрольна робота 5.		30
Всього за модулем 5		100
Навчальна робота	$(M1 + M2 + M3 + M4 + M5) / 5 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	
Курсова робота		100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт, заліків та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1786>);
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної форми здобуття вищої освіти;
- програма навчальної практики навчальної дисципліни.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Борисевич Б. В., Лісова В. В., Чумаков К. А. Патологічна морфологія тварин. Ч. 1. Київ: Аграр Медіа Груп, 2020. 418 с.
2. Борисевич Б. В., Лісова В. В., Чумаков К. А. Патологічна морфологія тварин. Ч. 2. Київ: Аграр Медіа Груп, 2020. 452 с.
3. Борисевич Б. В., Лісова В. В., Чумаков К. А. Патологічна морфологія тварин. Ч. 1. 2-ге вид., перероб. та допов. Київ : ФОП Білецький Р.Г., 2024. 510 с.
4. Борисевич Б. В., Лісова В. В., Чумаков К. А. Патологічна морфологія тварин. Ч. 2. 2-ге вид., перероб. та допов. Київ : ФОП Білецький Р.Г., 2024. 480 с.
5. Борисевич Б.В., Лісова В.В. Патологічна анатомія тварин (загальна патологічна анатомія, органопатологія). Запоріжжя: "Сору Art", 2017. 362 с.
6. Борисевич Б. В., Лісова В. В. Методичні вказівки до лабораторних занять з дисципліни «Патологічна морфологія та судова ветеринарія». Київ : Аграр Медіа Прінт, 2025. 108 с.
7. Лісова В. В. Курс лекцій з дисципліни «Патологічна морфологія та судова ветеринарія» (розділ «Загальна патологічна морфологія»). Київ : Аграр Медіа Прінт, 2025. 122 с.
8. Борисевич Б.В., Лісова В.В., Чечет О.М., Ложкіна О.В., Котляров Е.С., Купневська М.В. Методичні вказівки з патоморфологічної діагностики інфекційного перитоніту котів. Київ: ЦП «Компринт», 2023. 32 с.
9. Борисевич Б.В. Лісова В.В., Котляров Е.С. Інфекційний перитоніт котів. Київ: ЦП «Компринт», 2023. 188 с.
10. Лісова В. В., Радзиховський М.Л. Коронавірусна інфекція собак. Київ: ФОП Ямчинський О.В., 2019. 126 с.
11. Лісова В.В., Радзиховський М.Л., Дишкант О.В. Парвовірози в собак. Житомир: ПП «Євро-Волинь», 2022. 208 с.
12. Лісова В.В., Радзиховський М.Л. Морфологічні особливості різних форм парвовірусної інфекції собак // Ukrainian Journal of Veterinary Sciences. 2019, Vol. 10 (2): 37-43.
13. Борисевич Б.В., Лісова В.В., Поладова О.Т. Деякі характеристики живого організму та мертвого тіла з точки зору термодинаміки // Ukrainian Journal of Veterinary Sciences. 2019, Vol. 10 (4): 114-18.
14. Mikhailo Prus, Yulia Duda, Lyudmila Koreyba, Borys Borisevich, Victoria Lisova. Seasonal and age dynamics of passalurosis invasion of rabbits and pathological and histological changes in this nematodosis // Scientific Horizons, 2022, v. 25, N 11, P. 9-19. [https://doi.org/10.48077/scihor.25\(11\).2022.9-19](https://doi.org/10.48077/scihor.25(11).2022.9-19).